۲۰ نما از عملکرد وزارت علوم دولت سیزدهم

ساختمان هرمزان زیر ذره بین

ابوالفضل مظاهری - زهرا رمضانی
گروه دانشگاه

هفته اول شهریور ۱۴۰۰ بود که محمدعلی زلفی‌گل با جرانج سیزدهمین توانست سکان وزارت علوم را به مدت دو سال و ۱۱ ماه در دست بگیرد. وزارت علوم در مدت زمامداری زلفی‌گل، شاهد تغییر و تحولات قابل توجهی در عرصه آموزش عالی چه در سطح ساختاری و چه نظام ملی پیشنهادها جهت ثبت و نمایه‌سازی نیازهای مختلف جامعه (سامانه نان) با هدف سوق دادن بخش عمده‌ای از فعالیت‌های پژوهشی به حل مسائل کشور با تخصیص بودجه ویژه به تجهیز آزمایشگاه‌هایی نوسازی را از جمله مهم‌ترین برنامه‌های خود عنوان کرده بود. نه تنها اولین برنامه به دوران تحویل وزارتخانه نرسید بلکه استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در دانشگاه‌ها، تلاش برای افزایش بودجه پژوهش و فناوری کشور از اعتبارات عمومی، توسعه شعب بورس‌مرزی دانشگاه‌ها، پیاده‌سازی ۱۰ پروژه کلان علمی و فناورانه توسط شورای عالی عتف و... نیز از جمله برنامه‌های است که عملا روی کاغذ باقی ماند. در گزارش پیش رو مروری بر قریب به هزار و ۶۰ روز وزارت علوم دولت سیزدهم داشتیم و در ۲۰ پرده مهم‌ترین اتفاقات سه سال اخیر در فضای آموزش عالی را مورد بررسی قرار دادیم.

کف دانشگاه‌ها بود. مسیر حرکت ۳۵ ماهه وزیر علوم از همان ابتدا تا حدودی خطکشی شده و مشخص بود؛ او ۳۲ کلان‌برنامه تحولی را برای تغییر شرایط آموزش عالی در آن برهه به نمایندگان مجلس اعلام کرد اما واقعیت آن است که همه این برنامه‌ها مجالی برای تحقق پیدا نکرد. او پیش از حضور در ساختمان خیابان هرمزان تحول در آیین‌نامه ارتقای هیات علمی با هدف افزایش نقش آنها در حل مسائل کشور، ایجاد

بازگشت به دانشگاه و خداحافظی با آموزش آنلاین

دانشجویان دوشنبه ۸ مهرماه برخی دانشگاه‌های دنیا آموزش‌های را از بستر حضوری به فضای مجازی منتقل کنند. کرونا ویروس دانشگاه‌ها را عملا در اواخر دولت دوازدهم به حالت نیمه‌تعطیل درآورد تا در آغاز فعالیت دولت سیزدهم به اصلی‌ترین مساله آموزش عالی تبدیل شود. نگاه متولیان جدید این وزارتخانه اما بازگشت تدریجی دانشجویان به فضای آموزشی بود. تصمیمی که از شهریورماه ۱۴۰۰ با رائه آموزشی تلفیقی حضوری مجازی برای دانشجویان دکتری کلید خورد اما مسیر بازگشت دوباره به کلاس‌های درس چندان هموار نبود. کاهش هزینه‌های دانشگاه‌ها برای مسائل رفاهی دانشجویی و همچنین بازگشت دانشجویان به شهرهای خودشان را در کنار مسائل بهداشتی باید جزء مسائل اصلی برای عدم اقبال بازگشت به آموزش‌های حضوری دانست. سوالات این وزارتخانه دومین قدم خود را در دی ماه برداشتند و براساس این به دانشگاه‌ها برای برگزاری امتحانات پایان ترم یا توجه به شرایط استانی شان برای دی ماه همان سال اختیار دادند، اتفاقی که باعث شد برخی از دانشگاه‌ها امتحانات را به صورت غیرحضوری و برخی دیگر نیز به صورت حضوری برگزار کنند. با این حال اصلی‌ترین مساله برای بازگشایی را باید تاکید رئیس جمهور شهید در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا دانست که همان دی ماه برگزار شد و براساس آن مسئولان دو وزارتخانه علوم و آموزش و پرورش موظف به فراهم کردن زمینه‌های تحقق این مطالبه شدند. بالاخره دانشگاه‌ها بعد از نزدیک سه سال، بازار ۱۴ فروردین ماه ۱۴۰۰ میزبان دانشجویان در مقاطع مختلف شوند. با وجود اینکه کرونا آسیب‌های خود را در فضای آموزش عالی چه از بعد علمی و چه پژوهشی گذاشت. اما موضوعی که شاید کمتر مورد توجه قرار گرفته باشد، آن است که نظام آموزش عالی نتوانست از ظرفیت آموزش مجازی که در طول این سه سال شکل گرفته بود به عنوان یکی از ابزارهای برای تقویت آموزش و بالابردن کیفیت آموزش در دوران حضوری شدن استفاده کند و عملا زیرساخت و تجربه‌ای که با هزینه‌های قابل توجه ایجاد شد، رفته رفته به محاق رفت.

فناوری وزارت علوم با ۳ معاون «جان» گرفت

تغییر ساختار وزارت علوم را هم باید یکی از اتفاقات قابل توجه دوران حضور زلفی‌گل دانست. اتفاقی که هفته اول آذرماه ۱۴۰۰ با ایجاد معاونت فناوری و نوآوری و سپردن فرمان آن به علی خیرالدین محقق شد. این معاونت با اهدافی مانند بازنگری و اصلاح فرآیندهای مالی و معاملاتی نهادهای زیست‌بوم نوآوری، طراحی سازوکارهای لازم جهت جذب و نگه‌داشت نیروی انسانی متخصص و... شکل گرفت. معاونتی که در همین مدت کوتاه دو معاون به خود دید: خیرالدین دریک‌سالگی تاسیس این معاونت تجربه کرده است. از طرف دیگر میزان فروش شرکت‌های مستقر در پارک‌ها و مراکز رشد نیز از ۱۹ هزار و ۴۰۳ میلیارد تومان به ۴۰۷ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان رسید؛ افزایش ۱۱ درصدی که البته نمی‌توان نقش شعار سال در آن را نادیده گرفت. طلیعه‌تانه‌گذاری سال به نام «تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» در دومین سال دولت سیزدهم و همچنین فراهم بودن بستر قانونی باعث شد تا این وزارتخانه بتواند نقش جدی‌تری را در این زمینه ایفا کند. رویدادی از سامانه جان یا همان سامانه خرید و فروش محصولات دانش‌بنیان و رونمایی از دیگر تغییرات مهم در حوزه قوانین و مقررات مرتبط با حوزه آموزش عالی دانست.

پایان باز ۱۶ اتاق فکر!

وزارت علوم در دهنده پایانی آذرماه ۱۴۰۰ مقدمات تشکیل اتاق‌های فکری را فراهم کرد. موضوعی که اولین بار علی خیرالدین که آن دوران در قامت مشاور وزیر به وزارت علوم رفت و آمد داشت، مطرح کرد. هرچند این اتاق‌ها قرار بود همانند بازوی تجزیه و تحلیل سیاست‌های موجود به اجرای اجرایی و ارجاع به عقلا در احاطه در حوزه‌های مختلف را ایفا کند. اما به صورت مشخص سه هدف برای آنها در نظر گرفته شد که اصلی‌ترین آن بررسی موارد ارجاعی مثل بررسی نحوه کاربردی سازی پارسامها، بودجه ساختمانی پارک‌ها، برگزاری هفته فناوری و... بود. با این حال برای هر کدام از این اتاق‌ها هدف‌گذاری خاصی با توجه به ماموریتی در نظر گرفته شد. اتاق‌هایی که با حکم وزیر علوم ۱۵ تا نجیه و عضو هیات علمی به مدت دو سال به عضویت آن درمی‌آمدند تا با بررسی شرایط کشور در همان حوزه تخصصی بتوانند راهکارهای درخوری را برای حل مسائل ارائه دهند. اهمیت ایجاد این اتاق‌ها که شاید در آن روز تصور می‌شد می‌توانند نقش سازنده‌ای ایفا کنند به حدی بود که مسئولان ظرف کمتر از دو هفته، سامانه مربوط به آن را به صورت رسمی در ۸ آذرماه رونمایی کردند تا از این طریق ۱۶ اتاق فکر این وزارتخانه به شکل رسمی کار خود را آغاز کند.

روزهای پرحرارت دانشگاه در آغاز پاییز ۱۴۰۱

آغاز سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ اما رنگ‌وبوی متفاوتی داشت. نخستین سالی که قرار بود همه چیز به روال پیش از کرونا بازگردد. از همان ابتدا با تعطیلی کلاس‌های درس هم‌راه شد. تعطیلی کلاس‌ها برگزاری تجمع‌های اعتراضی در پیش از ۱۰۰ دانشگاه و مجموعه آموزش عالی توسط دانشجویان متاثر از فضای اجتماعی آن برهه شکل گرفت. در هفت روز اصلی این برهه زمانی، قریب به ۱۹۵۰ تجمع در فضای دانشگاه‌ها برگزار شد. از تعداد کل اجتماعات، ۱۰۰ مورد در دانشگاه‌های مختلف استان‌ها و ۹۵ مورد هم در دانشکده‌ها و دانشگاه‌های استان تهران برگزار شده است. فقط در شنبه نهم مهر دانشگاه‌های تهران ۲۵ تجمعن و تجمع را شاهد هستند. هفت نقطه از این ۲۵ نقطه مربوط به دانشکده‌ها و مجموعه‌های مختلف دانشگاه تهران است. در همین ایام، رئیس جمهور شهید به بهانه آغاز سال تحصیلی ۱۶ مهرماه به دانشگاه الزهرا(س) رفت و در جمع دختران دانشجو حاضر شد. فضای تند اعتراضی که حالا با خاتگی عده‌ای در برخی دانشگاه‌ها روند عادی فعالیت‌های علمی را هم مختل کرده بود، رفته‌رفته از واسط آبان به حالت مطلوب برگشت. برگزاری برنامه‌های گفت‌وگو محور و حضوری در خور تقدیر و انگشت‌شمار برخی شخصیت‌های سیاسی مثل سخنگوی دولت در دانشگاه‌ها بر بهبود وضعیت تاثیرگذار بود.

اصلاح آیین‌نامه ارتقا به دولت سیزدهم نرسید

اصلاح آیین‌نامه ارتقای اعضای هیات علمی با محوریت تمرکز بر ماموریت‌ها و حل مسائل کشور ششمین راهبرد تحولی وزیر علوم در زمان گرفتن رای اعتماد بود. این موضوع تیرماه سال ۱۴۰۰ برای اولین بار در دوران زلفی‌گل از زبان محمد سلیمانی، قائم‌مقام وزیر مطرح شد اما واقعیت آن است که هنوز بعد از گذشت سه سال، نسخه نهایی این آیین‌نامه از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب نشده است. آیین‌نامه ارتقا از جمله موضوعات پرچالش آموزش عالی محسوب می‌شود که از اواخر دولت دوازدهم روند اصلاح آن از اسفند ماه ۱۴۰۰ با تاکید مقام معظم رهبری در ۲۵ مهرماه سال ۱۴۰۲ مبنی بر اینکه نباید مقاله علمی به عنوان شرط ارتقای هیات علمی قلمداد شود، حواس ها بار دیگر به این مساله متمرکز شد. قائم‌مقام وزیر همین ماه سال قبل در اجلاس سه‌روزه روسای دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در دانشگاه فردوسی مشهد عنوان کرد آیین‌نامه ارتقا در شورای معین وزارت علوم نهایی شده است. اتفاق مهم این برهه را هم باید ابلاغ ماده واحده «اصول حاکم بر بازنگری آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پژوهشی و فناوری» دانست؛ مصوبه‌ای که وزارتخانه را از لحاظ قانونی مکلف کرد تا ظرف دو ماه آیین‌نامه جدید را تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال کند. اولین نسخه بازنگری شده آیین‌نامه وزارت علوم اواد دیبهشت امسال به شورای عالی فرهنگی رسید. با این وجود اگرچه وزارت علومی برای ارائه مدرسیر تصویب نسخه خبری هم برگزار کردند اما در پایان دولت سیزدهم هم پرونده اصلاح کماکان باز ماند.

پرونده مسکن دانشگاهیان تنها در ۴ دانشگاه نهایی شد

مهرماه سال گذشته بود که علی خطیبی، معاون اداری مالی وزارت علوم از اختصاص اراضی مازاد دانشگاه‌ها برای اجرای پروژه ساخت مسکن اساتید و خوابگاه‌های متاهلی خبر داد. موضوعی که در قالب بخشی از طرح نهضت ملی مسکن دولت سیزدهم دنبال شد و براساس آن برای اولین بار در طول ۴ دهه گذشته، دولت به صورت ویژه اقدام به ساخت مسکن برای اساتید کرد. ذیل این طرح، توسعه خوابگاه‌های متاهلی که پیشتر در طرح جوانی جمعیت مد نظر قرار گرفته بود هم دنبال شد. وزارت علوم در تیر ماه همان سال هزار هکتار از زمین‌های مازاد دانشگاه‌ها را احصا و به طور مشخص به این مساله اختصاص و یک ماه بعد نیز تفاهمنامه‌ای با بانکی را برای تامین بخشی از اعتبارات این بخش به مدت ۳ سال منعقد کرد. در فاز اول نیز مشخصات ۴۰۰ هکتار از این اراضی، به سازمان ملی زمین و مسکن در ۲۸ استان اعلام شد و درنهایت نیز ۴۷۵ هکتار زمین در ۲۹ دانشگاه از ۲۲ استان در راستای احداث ۲۵ هزار و ۳۵۰ واحد مسکونی تامین شد. البته تاکنون تنها ۴ دانشگاه صنعتی سهند، اراک، تفرش و علامه طباطبایی طرح‌های مسکن دانشگاهیان آنها به تصویب نهایی رسیده و ۱۰ دانشگاه دیگر نیز در مرحله نهایی کردن قرار دارند. آن‌گونه که معاون اداری مالی وزیر گفته، ۸ دانشگاه هم طرح‌های خود را آماده و ۱۱ دانشگاه نیز در مرحله تهیه طرح قرار دارند. قرار است در ۵۸ دانشگاه با مجموع ۴۰۹ هزار و ۱۵۴ مترمربع بحث ساخت خوابگاه متاهلی دنبال شده که از این میان ۶ هزار و ۲ واحد در دست ساخت بوده و ۵۰۰ واحد نیز تحویل داده شده است.

ماجرای ادعای اخراج اساتید

شهریورماه سال قبل، برخی رسانه‌ها از اخراج تعدادی از اساتید دانشگاه در دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه آزاد خبر دادند و ادعا کردند ۵۸ استاد در دولت سیزدهم از دانشگاه اخراج شده‌اند. رئیس جمهور فقید کشور هم نسبت به این موضوع واکنش نشان داده بود. بررسی‌های «فرهیختگان» نشان داد ادعای این رسانه‌ها نسبت به اساتید دانشگاه آزاد کاملا بی‌اساس بوده به نحوی که حتی در جهت منافع سیاسی به استاد فوت شده هم رحم نکرده‌اند. علی شیبانی‌پور، سخنگوی وزارت علوم در گفت‌وگو با مهر از بررسی تک‌تک اسامی استادان خبر داده و گفته بود از این لیست ۵۸ نفر ۳۸ نفر مربوط به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هستند که ۳ نفر بازنشسته، ۳ نفر دارای پرونده قضایی خارج از وزارت علوم، ۵ نفر کمااکان عضو هیات علمی، حتی ۷ نفر اصلا هیات علمی نبوده‌اند که بخواهند اخراج شوند؛ او در این گفت‌وگو اطلاعات کاملی درخصوص پرونده مابقی افراد هم ارائه می‌دهد تا مشخص شود جو ایجاد شده توسط برخی رسانه‌ها بازتاب واقعی از فضای دانشگاه نبود.

مهارت‌افزایی دانشجویان؛ مسیر رو به افول وزارت علوم!

آخرین روزهای دی ماه ۱۴۰۰ را باید حوزه بازه‌های زمانی مهم برای حوزه کارآفرینی و توسعه مهارت‌افزایی در آموزش عالی دانست. برهه‌ای که طرح ملی ترویج کارآفرینی از سوی وزارت علوم تدوین و ابلاغ شد تا از این طریق دانشگاه‌ها دست‌شان برای برگزاری چنین دوره‌هایی باز شود. البته مسیر این وزارتخانه برای توسعه مهارت‌افزایی در میان دانشجویان به همین جا ختم نشد و رسانه‌ای شدن خبر تصویب بسته درسی مهارتی اشتغالی با همان کارآمدگی برای مقطع کارشناسی در آذرماه سال ۱۴۰۱ رایماید بود دیگر از اقدامات مهم در این حوزه قلمداد کرد. متولیان آموزش عالی در سال گذشته نیز همین مسیر رابه شیوه دیگر دنبال کردند و با تدوین بسته مهارتی و اشتغال‌پذیری در بیانه‌های درسی کارشناسی که شامل دروس کارینس، کارآموزی، کارورزی، مهارت‌های نرم شغلی و کارآفرینی می‌شد، تلاش کردند عملا از ۱۵ تا ۱۷ واحد برای هر دانشجو مباحث مهارتی را بنا به

فراخور رشته در نظر بگیرند. با وجود این تصمیمات اما به گواه آمار دفتر ارتباط با صنعت همین وزارتخانه، هنوز راه زیادی برای نتیجه‌گیری دارد. در سال گذشته به صورت میانگین ۱۰۶ دوره مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برگزار شده؛ درحالی‌که این میزان در سال ۱۴۰۱، به صورت کلی ۱۰۸ مورد بوده و معنایش آن است که این دوره‌ها ظرف یک سال کاهشی بوده است. مساله دیگر اینکه در هر دوره نیز به صورت میانگین ۳ هزار و ۵۰۰ دانشجو شرکت کرده‌اند و کاهش ۱۷ درصدی را تجربه کرده است. از طرف دیگر، اگر بخواهیم جمعیت کل دانشجویان را در نظر بگیریم، باید عنوان کرد عملا با این میزان دوره‌ها نمی‌توان مسیر ارتقای مهارت‌های مورد نیاز دانشجویان برای ورود به بازار کار را هموار کرد. تعداد دوره‌هایی که به صورت مشترک با صنعت برگزار شده به ۱۷ دوره می‌رسد که نشان می‌دهد هنوز صنعت رغبت چندانی به این مساله ندارد.

جای خالی دیپلماسی علمی

اگر سری به بخش مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم بزنید یا صفحه‌ای مواجه می‌شوید که از ابتدای مرداد سال گذشته بعضی حدود؛ بیش از یک سال، هیچ خبر و اطلاعیه جدیدی منتشر نکرده است. در این صفحه هنوز گزارش عملکرد دولت‌های یازدهم و دوازدهم به چشم می‌خورد اما هیچ مجموعه مدونی از اقدامات دولت سیزدهم نیست که بتوان آن را ارزیابی کرد. با این حال وضعیت تعاملات بین‌المللی در سطح وزارت علوم هم تقریبا چیزی شبیه به همین سایت بوده است. البته جز چند دیدار وزیر علوم با برخی مسئولان خارجی و یکی دو سفر هیات‌های علمی به عراق و روسیه تقریبا خبری از یک شبکه ارتباطی و دیپلماسی علمی در سطح دانشگاه‌ها و در شان کشوری که می‌خواهد رتبه یک علمی منطقه براساس شعیر اندازه و پایگاه همکاری‌های علمی کشورهای اسلامی براساس سیاست‌های ابلاغی رهبر انقلاب باشد، نیست.

کدام آیین‌نامه‌ها بازنگری شدند؟

وزارت علوم در طول سه سال گذشته آیین‌نامه‌های مختلفی را بازنگری و شیوه‌نامه‌های جدیدی را مصوب کرده است. هرچند طبیعتا نمی‌توان در این چند سطر به همه آنها پرداخت و جزئیات آنها را بازخوانی کرد اما در این میان برخی آیین‌نامه‌ها یا شیوه‌نامه‌ها بیشتر مورد توجه قرار گرفتند که از جمله آن می‌توان به بازنگری «آیین‌نامه قطب‌های علمی» در دی ماه سال گذشته اشاره کرد؛ اتفاقی که تلاش داشت تا جان دوباره‌ای به این قطب‌ها بدهد اما در عمل کاری از پیش نبرد. در این میان ابلاغ «آیین‌نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های کاردانی تا دکتری» در شهریورماه ۱۴۰۲ را هم باید از جمله اتفاقات مهم در این عرصه دانست. تدوین و اجرای آیین‌نامه پایه تشویقی اعضای هیات علمی، بازنگری شیوه‌نامه انضباطی دانشجویان، ابلاغ شیوه‌نامه «پذیرش دانشجو به روش استعداد محور» در خرداد ماه ۱۴۰۲ و آیین‌نامه اعطای بورس تحصیلی دانشجویان بین‌المللی را باید از دیگر تغییرات مهم در حوزه قوانین و مقررات مرتبط با حوزه آموزش عالی دانست.

ادامه در صفحه ۵

سبد بورس متنوع شد

تنوع سبد بورس‌ها برای دانشجویان و اساتید راهم باید یکی از اقدامات مهم آموزش عالی در طول ۳ سال گذشته دانست. اتفاقی که اولین بار مرداد ماه سال قبل از زبان هاشم داماش پور، رئیس سازمان امور دانشجویان مطرح و اعلام شد هدف از ایجاد این بورس‌ها، تامین علمی مورد نیاز و ایجاد فرصت‌های مطالعاتی داخل و خارج کشوربرای آنها و همچنین سوق دادن دانوطلبان به رشته‌های کم‌متقاضی بوده است. در این میان از مجموع ۱۲ بورس رونمایی شده، ۶ بورس برای تامین اساتید در حوزه‌های فنی و مهندسی، سلامت، هنر، علوم انسانی، علوم پایه و بورس سال آخر در نظر گرفته شد. در کنار آن نیز بورس‌های «دانش»، «وطن»، «مشاغل»، «سرآمدان»، «بنگاه‌های اقتصادی»، «ایران» و «بورس کوتاه‌مدت خارج یا داخل کشور» ویژه دانشجویان تحصیلی تکمیلی شکل گرفت تا از این طریق بتوان برای اولین بار دانوطل‌هایی را به منظور افزایش رغبت دانوطلبان به تحصیل در برخی رشته‌ها مانند علوم انسانی و علوم پایه فراهم کرد. ظرفیت بورس دانش که با هدف ایجاد توازن در ورودی دانشگاه‌ها براساس نیاز کشور طراحی شده، به ۵۰۰ نفر رسیده تا با رائه مشوق‌های مختلف نظیر پرداخت ماهانه ۶ میلیون تومان به دانشجویان مشمول، شرایط سوق دادن دانوطلبان به تحصیل در رشته‌های بنیادی و علوم پایه بیش از گذشته فراهم شود.

آمایش آموزش عالی؛ شاید وقتی دیگر

سند آمایش آموزش عالی با وجود اینکه جزء اسناد مصوب اسفند ۱۳۹۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به شمار رفته و ویکی از بندهای آن سامانه‌دهی و کاهش تعداد مراکز دانشگاهی از طریق ادغام و انحلال آنها را از دستگاه مجری، یعنی وزارت علوم طلب می‌کند، اما در این دوره هم به سرانجام نرسید تا این‌گونه موضوع سامان دادن به یکی از چالش‌های اصلی آموزش عالی به آینده دیگری موکول شود. با وجود اینکه قاسم عبدعلی‌بیدی، معاون آموزشی سابق این وزارتخانه اعلام کرده بود که در مرحله اول، اجرای آمایش از خرداد ماه سال ۱۴۰۱، ۳۳ موسسه شامل سامانه‌دهی می‌شوند، واژاین میزان نیز ۲ موسسه در سال ۱۴۰۰ به مراکز بزرگ‌تر استانی الحاق شده بودند براساس مابقی تعداد دانشگاه‌های کشورمان باید به ۵۰ واحد کاهش یابد و هم‌اکنون دو هزار و ۱۶۰ واحد دانشگاهی و آموزشی در کشور فعال هستند می‌توان نتیجه‌گرفت، تا حقطان روز کند در وزارت علوم توفیقی در زمینه آمایش حاصل نخواهد شد.

سند آمایش آموزش عالی با وجود اینکه جزء اسناد مصوب اسفند ۱۳۹۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به شمار رفته و ویکی از بندهای آن سامانه‌دهی و کاهش تعداد مراکز دانشگاهی از طریق ادغام و انحلال آنها را از دستگاه مجری، یعنی وزارت علوم طلب می‌کند، اما در این دوره هم به سرانجام نرسید تا این‌گونه موضوع سامان دادن به یکی از چالش‌های اصلی آموزش عالی به آینده دیگری موکول شود. با وجود اینکه قاسم عبدعلی‌بیدی، معاون آموزشی سابق این وزارتخانه اعلام کرده بود که در مرحله اول، اجرای آمایش از خرداد ماه سال ۱۴۰۱، ۳۳ موسسه شامل سامانه‌دهی می‌شوند، واژاین میزان نیز ۲ موسسه در سال ۱۴۰۰ به مراکز بزرگ‌تر استانی الحاق شده بودند براساس مابقی تعداد دانشگاه‌های کشورمان باید به ۵۰ واحد کاهش یابد و هم‌اکنون دو هزار و ۱۶۰ واحد دانشگاهی و آموزشی در کشور فعال هستند می‌توان نتیجه‌گرفت، تا حقطان روز کند در وزارت علوم توفیقی در زمینه آمایش حاصل نخواهد شد.

۹۴ درصد بودجه دانشگاه در انحصار حقوق و دستمزد

دانشگاه‌ها در سه سال دولت سیزدهم وضعیت بهتری را نسبت به سال‌های پایانی دولت قبل تجربه کردند. میانگین تخصیص بودجه دانشگاه‌ها در سال اخیر ۱۱۳ درصد بود و سال گذشته دانشگاه‌ها با درصد بیش از بودجه مصوب خود دریافت کردند. اعتبارات مصوب وزارت علوم و مجموعه‌های ذیل آن هم سال گذشته رشد ۲۸ درصدی را تجربه کرد که البته به پایین‌تر از رشد ۳۸ درصدی نسبت به ۱۴۰۱ و ۳۳ درصدی نسبت به ۱۴۰۰ بود. اگرچه این رشد، اتفاق مثبتی تلقی می‌شود اما متاسفانه، با اوضاع فعلی دانشگاه‌های دولتی، تخصیص بیشتر به تحرک علمی بیشتر منتج نخواهد شد. آمار اعلامی معاونت مالی و وزارت علوم نشان می‌دهد ۹۴ درصد از کل بودجه دانشگاه‌ها به صورت میانگین سهم حقوق و دستمزد می‌شود. ۳ درصد هزینه‌ها پژوهشی و اعتباری است که صرف پژوهش می‌شود؛ ۲ درصد نیز هزینه‌های دانشجویی است که این سال‌ها هم به شدت محل چالش دانشگاه‌ها بود و کماکان هم خواهد بود. خطبیی، معاون وزیر علوم پیشتر گفته بود؛ «ما با آموزش و پرورش شدن فقط ۳ درصد فاصله داریم. تنها ۳ درصد که درآمد و هزینه رسیم. تنها اعتباری را بگیریم و حقوق بدهیم. در سمت دیگر اعداد بودجه، اگرچه درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها هم رشد قابل توجهی را تجربه کرده اما منبع اصلی این درآمد آموزش و شهریه است و درآمدهای پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها به شکل میانگین رقم محدودی را شامل می‌شود.

نوسازی تجهیزات آزمایشگاهی با اعتبار ۱۰۰ میلیون یورویی

تجهیز و نوسازی آزمایشگاه‌های دانشگاه‌های کشور نیز از جمله موضوعات پرماهیت سال گذشته آموزش عالی به شمار می‌رود. اتفاقی که شهریورماه ۱۴۰۲ با مجوز مقام معظم رهبری برای برداشت ۱۰۰ میلیون یورویی از صندوق توسعه ملی رقم خورد و مسئولان وزارت علوم قابل توجهی از اعتبارات رابه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور برای این مساله اختصاص دادند. محمدحسین بهشتی، مدیرکل سابق دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهشی وزارت علوم در همان برهه، شاخص‌بندی دانشگاه‌ها را ملاک تقسیم این بودجه عنوان کرده بود. به گفته او تربیه دانشگاه‌ها که از سوی ISC اعلام می‌شود یکی از ملاک‌هایی است که میزان اعتبار تخصیص یافته به دانشگاه‌ها را تعیین می‌کند. البته معیارهای دیگر مانند تعداد دانشجویان و استاید، اطلاعات ثبت شده دانشگاه‌ها در شاعاع و میزان درآمد دانشگاه‌ها از محل ارتباط با صنعت هم از دیگر مولفه‌هایی بود که سهم هر دانشگاه در این زمینه را مشخص می‌کرد. البته براساس گزارش ارائه شده اتوری پیمان صالحی در آخرین نشست رومای دانشگاه‌ها که تیرماه سال برگزار شد، دنهایت ۹ میلیون یورویی از صندوق توسعه ملی به مبلغ ۷۰ میلیارد تومان برای این مساله تخصیص پیدا کرد و همچنین ۶ میلیون و ۵۵۰ هزار یورو نیز از محل اعتبارات صندوق توسعه ملی به پرداخت بدهی‌های این وزارتخانه به پایگاه‌های علمی بین‌المللی اختصاص یافت.

تصویب اساسنامه صندوق عتف بعد از ۲ سال

جان گرفتن دوباره شورای عالی عتف را باید یکی از نقاط مثبت وزارت علوم این دوره به شمار آورد. شورایی که در مرداد ماه سال ۱۴۰۱، رئیس جمهور بالاخره بعد از ۱۱ سال در جلسه آن حضور یافت تا از این طریق زمینه برای در راس قرارگرفتن دوباره این شورا فراهم شود. یکی از اتفاقات مهم این حوزه را باید تصویب اساسنامه صندوق شورای عالی عتف در سال ۱۴۰۲ دانست؛ هرچند این صندوق در آذرماه سال ۱۴۰۰ ایجاد شده بود اما عملا اساسنامه‌ای برای فعالیت هایش نداشت و همین مساله باعث شده بود این صندوق نتواند آن طور که باید به نقش آفرینی در حوزه علم و فناوری کشور بپردازد. البته این شورا در حوزه دانشگاهی بتواند به

۹۴ درصد بودجه دانشگاه در انحصار حقوق و دستمزد

دانشگاه‌ها در سه سال دولت سیزدهم وضعیت بهتری را نسبت به سال‌های پایانی دولت قبل تجربه کردند. میانگین تخصیص بودجه دانشگاه‌ها در سال اخیر ۱۱۳ درصد بود و سال گذشته دانشگاه‌ها با درصد بیش از بودجه مصوب خود دریافت کردند. اعتبارات مصوب وزارت علوم و مجموعه‌های ذیل آن هم سال گذشته رشد ۲۸ درصدی را تجربه کرد که البته به پایین‌تر از رشد ۳۸ درصدی نسبت به ۱۴۰۱ و ۳۳ درصدی نسبت به ۱۴۰۰ بود. اگرچه این رشد، اتفاق مثبتی تلقی می‌شود اما متاسفانه، با اوضاع فعلی دانشگاه‌های دولتی، تخصیص بیشتر به تحرک علمی بیشتر منتج نخواهد شد. آمار اعلامی معاونت مالی و وزارت علوم نشان می‌دهد ۹۴ درصد از کل بودجه دانشگاه‌ها به صورت میانگین سهم حقوق و دستمزد می‌شود. ۳ درصد هزینه‌ها پژوهشی و اعتباری است که صرف پژوهش می‌شود؛ ۲ درصد نیز هزینه‌های دانشجویی است که این سال‌ها هم به شدت محل چالش دانشگاه‌ها بود و کماکان هم خواهد بود. خطبیی، معاون وزیر علوم پیشتر گفته بود؛ «ما با آموزش و پرورش شدن فقط ۳ درصد فاصله داریم. تنها ۳ درصد که درآمد و هزینه رسیم. تنها اعتباری را بگیریم و حقوق بدهیم. در سمت دیگر اعداد بودجه، اگرچه درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها هم رشد قابل توجهی را تجربه کرده اما منبع اصلی این درآمد آموزش و شهریه است و درآمدهای پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها به شکل میانگین رقم محدودی را شامل می‌شود.

بازگشت ورزش به مدار دانشگاه با لیگ‌های دانشجویی

کرونا فعالیت‌های مختلف دانشگاه را تحت‌تاثیر قرار داد. یکی از این حوزه‌ها ورزش دانشگاه بود. تا پیش از کرونا المپیادهای ورزشی دانشجویی یکی از مهم‌ترین برنامه‌های دانشگاهی محسوب می‌شد که برای دانشجویان ورزشکار از جذابیت ویژه‌ای هم برخوردار بود. پس از کرونا حساب و کتاب مالی دانشگاه‌ها کمتر مفهمی برای رسیدن به اموری مثل ورزش می‌گذارد. المپیادها دوباره آغاز شدند و البته در اتفاقی مهم ترلیگ‌های دانشجویی شکل گرفت؛ با این وجود

بازگشت ورزش به مدار دانشگاه با لیگ‌های دانشجویی

هنوز هم ورزش در دانشگاه مهجور مانده، نشانه‌اش هم برگزاری شوراهای ورزش دانشگاه‌هاست که در سال تحصیلی گذشته صرفا در ۳۹ دانشگاه برگزار شده و ۷۴ دانشگاه چنین شورایی تشکیل ندادند. آمار اداره تربیت بدنی دانشگاه صنعتی شریف نشان می‌دهد مشارکت دانشجویان در رویدادهای ورزشی از حدود ۲۲ درصد در سال ۹۸ با حدود پنج درصد افت به ۱۶،۶۰ درصد در سال گذشته رسیده و این کاهش در پسران دانشجو جدی‌تر بوده است.

۱۵ حمله سایبری به وزارت علوم، ۳۰۰ حمله به دانشگاه‌ها

اولین روز مهر ماه سال ۱۴۰۲ و همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید سایت وزارت علوم به دلیل حمله سایبری از دسترس خارج شد. حمله‌ای که یک گروه هکری مدعی شد بیش از ۵۰۰ سرور، کامپیوتر، سایت و سامانه وزارت علوم را هک کرده و به بیش از ۲۰ هزار سند دسترسی پیدا کرده است. البته در خرداد ماه اسنال نیز خبری در برخی از رسانه‌ها مبنی بر هک دوباره سایت این وزارتخانه منتشر شد که از سوی مسئولان تکذیب شد. با این حال محمدهادی زاهدی، مدیرکل آمار، فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی وزارت علوم در اوایل مرداد در گفت‌وگو با «ایسنا» گفته بود که توجه به پیشرفت‌های فناوری در این حوزه، می‌طلبد تا مسئولان امر توجه بیشتری به این مساله داشته باشند.

۱۵ حمله سایبری به وزارت علوم، ۳۰۰ حمله به دانشگاه‌ها

اولین روز مهر ماه سال ۱۴۰۲ و همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید سایت وزارت علوم به دلیل حمله سایبری از دسترس خارج شد. حمله‌ای که یک گروه هکری مدعی شد بیش از ۵۰۰ سرور، کامپیوتر، سایت و سامانه وزارت علوم را هک کرده و به بیش از ۲۰ هزار سند دسترسی پیدا کرده است. البته در خرداد ماه اسنال نیز خبری در برخی از رسانه‌ها مبنی بر هک دوباره سایت این وزارتخانه منتشر شد که از سوی مسئولان تکذیب شد. با این حال محمدهادی زاهدی، مدیرکل آمار، فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی وزارت علوم در اوایل مرداد در گفت‌وگو با «ایسنا» گفته بود که توجه به پیشرفت‌های فناوری در این حوزه، می‌طلبد تا مسئولان امر توجه بیشتری به این مساله داشته باشند.

مسیر طولانی رسیدن «نان» تا میز صنعتگران و پژوهشگران

سامانه ساجد از جمله نخستین سلسله سامانه‌های ایجادشده در وزارت علوم دولت سیزدهم بود. راه‌اندازی این سامانه آذرماه ۱۴۰۰ اولین گام وزارتخانه برای الکترونیکی سازی، تجمیع، یکپارچه‌سازی و ساماندهی امور دفاتر ارتباط با جامعه و صنعت دانشگاه‌ها بود. پنج ماه پس از ساجد، «نان» متولد شد. نظام ایده‌ها و نیازهاکه کارهای ابتدایی آن از دی ماه ۱۴۰۰